

§ 218

Dnr KS 2021/00492-2.7.0

Beslut - Rätt för kommunstyrelsen att utfärda föreskrifter om förbud enligt förordningen (2021:8) om särskilda begränsningar för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19

Beslut

Förslag till kommunfullmäktige

1. Under perioden den 18 juni till och med den 30 augusti 2021 ges kommunstyrelsen rätt att när behov uppstår, fastställa föreskrifter i enlighet med lag (2021:4) om särskilda begränsningar för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19 samt förordning (2021:8) om särskilda begränsningar för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19.
2. Kommunstyrelsens fastställande av föreskrifter med stöd av beslutspunkt 1, får ske endast om fler än hälften av ledamöterna i kommunstyrelsen är närvarande.
3. Kommunstyrelsen ska omedelbart till kommunfullmäktige återrapportera beslut om föreskrifter enligt beslutspunkt 1.
4. Paragrafen förklaras omedelbart justerad

Ärendebeskrivning

Genom pandemilagen och begränsningsförordningen har kommunen sedan den 11 mars 2021 möjlighet att meddela föreskrifter om förbud mot att vistas i en park, på en badplats eller på någon annan liknande särskilt angiven plats, om det på platsen finns en påtaglig risk för trängsel. Rätten att besluta om föreskrifter åligger kommunfullmäktige. För att på ett effektivt och snabbt sätt kunna möta de behov av föreskrifter som kan uppstå under sommaren 2021 föreslås att kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen delegation att vid behov meddela förbuds föreskrifter enligt pandemilagen och begränsningsförordningen.

Stadsledningskontoret har till kommunstyrelsen lämnat följande förslag till beslut:

Förslag till kommunfullmäktige

1. Under perioden den 18 juni till och med den 30 augusti 2021 ges kommunstyrelsen rätt att när behov uppstår, fastställa föreskrifter i enlighet med lag (2021:4) om särskilda begränsningar för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19 samt förordning (2021:8) om särskilda begränsningar för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19.
2. Kommunstyrelsens fastställande av föreskrifter med stöd av beslutspunkt 1, får ske endast om fler än hälften av ledamöterna i kommunstyrelsen är närvarande.
3. Kommunstyrelsen ska omedelbart till kommunfullmäktige återrapportera beslut om föreskrifter enligt beslutspunkt 1.

4. Paragrafen förklaras omedelbart justerad

Kopia till

Region Västmanland - Smittskyddsläkaren

Länstyrelsen Västmanland – L9 funktionen

Polismyndigheten – kommunpolis Västerås

Kommunstyrelsen
Mikael Lagergren
Epost: mikael.lagergren@vasteras.se

Kopia till
Region Västmanland - Smittskyddsläkaren
Länsstyrelsen Västmanland – L9 funktionen
Polismyndigheten – kommunpolis Västerås

Kommunstyrelsen

Tjänsteutlåtande – Delegation till kommunstyrelsen att besluta om föreskrifter enligt pandemilagen och begränsningsförordningen

Förslag till beslut

Förslag till kommunfullmäktige

1. Under perioden den 18 juni till och med den 30 augusti 2021 ges kommunstyrelsen rätt att när behov uppstår, fastställa föreskrifter i enlighet med lag (2021:4) om särskilda begränsningar för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19 samt förordning (2021:8) om särskilda begränsningar för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19.
2. Kommunstyrelsens fastställande av föreskrifter med stöd av beslutspunkt 1, får ske endast om fler än hälften av ledamöterna i kommunstyrelsen är närvarande.
3. Kommunstyrelsen ska omedelbart till kommunfullmäktige återrapportera beslut om föreskrifter enligt beslutspunkt 1.
4. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Ärendebeskrivning

Genom pandemilagen och begränsningsförordningen har kommunen sedan den 11 mars 2021 möjlighet att meddela föreskrifter om förbud mot att vistas i en park, på en badplats eller på någon annan liknande särskilt angiven plats, om det på platsen finns en påtaglig risk för trängsel. Rätten att besluta om föreskrifter åligger kommunfullmäktige. För att på ett effektivt och snabbt sätt kunna möta de behov av föreskrifter som kan uppstå under sommaren 2021 föreslås att kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen delegation att vid behov meddela förbuds föreskrifter enligt pandemilagen och begränsningsförordningen.

Stadsledningskontoret har till kommunstyrelsen lämnat följande förslag till beslut:

Förslag till kommunfullmäktige

1. Under perioden den 18 juni till och med den 30 augusti 2021 ges kommunstyrelsen rätt att när behov uppstår, fastställa föreskrifter i enlighet med lag (2021:4) om särskilda begränsningar för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19 samt förordning (2021:8) om särskilda begränsningar för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19.

2. Kommunstyrelsens fastställande av föreskrifter med stöd av beslutspunkt 1, får ske endast om fler än hälften av ledamöterna i kommunstyrelsen är närvarande.
3. Kommunstyrelsen ska omedelbart till kommunfullmäktige återrapportera beslut om föreskrifter enligt beslutspunkt 1.
4. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Beslutsmotivering

Bakgrund

Den 10 januari 2021 trädde lagen om särskilda begränsningar för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19 (pandemilagen) ikraft. Samma dag trädde även förordningen om särskilda begränsningar för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19 (begränsningsförordningen) ikraft. I förordningen finns kompletterande bestämmelser till pandemilagen.

Av pandemilagens 13 § följer att regeringen eller den kommun som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om förbud mot att vistas i en park, på en badplats eller på någon annan liknande särskilt angiven plats, om det på platsen finns en påtaglig risk för trängsel. Regeringen beslutade i mars 2021 om ett sådant bemyndigande för kommunerna genom införandet av vissa nya bestämmelser i begränsningsförordningen. De nya bestämmelserna trädde i kraft den 11 mars 2021.

Genom begränsningsförordningens nya 8 kap 1 § får kommunen möjlighet att meddela föreskrifter om förbud mot att vistas i en park, på en badplats eller på någon annan liknande särskilt angiven plats, om det på platsen finns en påtaglig risk för trängsel.

Pandemilagen och begränsningsförordningen utgör tillfällig lagstiftning och upphör att gälla vid utgången av september 2021.

Ramar för kommunens rätt att meddela föreskrifter

Vid eventuellt meddelande av föreskrifter måste kommunen beakta såväl pandemilagen som begränsningsförordningen. Kommunens bemyndigande att meddela föreskrifter framgår av 13 § pandemilagen och 8 kap 1 § begränsningsförordningen.

Kommunen får utfärda föreskrifter som förbjuder vistelse på en viss plats, om det på platsen finns en påtaglig risk för trängsel. Bemyndigandet omfattar endast en rätt till vistelseförbud och inga andra typer av restriktioner, t.ex. krav på särskilda förhållningsregler som munskydd.

De typer av geografiska områden som omfattas av bemyndigandet är

- en park
- en badplats eller
- någon annan liknande särskilt angiven plats.

Med begreppet *annan liknande särskilt angiven plats* har lagstiftaren i förarbetena angett att bemyndigandet endast omfattar sådana platser som allmänheten typiskt sett har tillträde till. Det är inte möjligt för kommunen att utfärda förbud mot att vistas i en bostad eller på platser där det bedrivs näringsverksamhet eller offentlig verksamhet av mer betydande omfattning, t.ex. köpcentrum och bibliotek. Förbudet kan inte heller omfatta platser som framför allt används för att förflytta sig från en plats till en annan, t.ex. gågator och bilvägar. Kommunen kan inte heller utfärda generella förbud såsom för ”badplatser” utan den aktuella platsen måste anges med namn eller identifieras på annat sätt.

För att kommunen ska kunna utfärda föreskrifter om förbud på en viss plats krävs också att

- det på platsen finns en påtaglig risk för trängsel,
- att föreskrifterna inte innebär ett hinder mot att förflytta sig inom riket, och
- att föreskrifterna inte heller i övrigt innebär obefogade inskränkningar i enskildas frihet.

Kravet att det på den aktuella platsen ska finnas en *påtaglig risk för trängsel* innebär att det inte är tillräckligt med en avlägsen eller teoretisk risk för trängsel. Det måste finnas konkreta omständigheter som talar för att trängsel kan komma att uppstå. En sådan risk kan t.ex. erfarenhetsmässigt finnas i samband med vissa högtider eller under vissa delar av året. Om kommunen inför förbud bör detta också lämpligen kommuniceras till allmänheten genom anslag eller avspärningar. Det bör även noteras att om vistelseförbud införs för viss plats innebär det också att det inte är möjligt att hålla en allmän sammankomst eller offentlig tillställning på den aktuella platsen.

Inför ett beslut om föreskrifter måste kommunen säkerställa att dessa inte innebär ett hinder mot att förflytta sig inom riket eller i övrigt innebär obefogade inskränkningar i enskildas frihet. Ett förbud får inte komma att begränsa den grundlagsskyddade rörelsefriheten, t.ex. genom ett vistelseförbud för områden som omsluter en bostadsfastighet. Det är i sammanhanget viktigt att notera att det är den sammanlagda effekten av kommunens föreskrifter som ska bedömas i förhållande till rörelsefriheten. Även föreskrifter om förbud som var för sig framstår som väl avvägda kan alltså utgöra en otillåten inskränkning i rörelsefriheten när de bedöms i ett sammanhang.

Vid meddelande av föreskrifter måste också de allmänna förutsättningar som följer av 6 § pandemilagen beaktas. Detta innebär bl.a. att varken den tid för vilket förbudet gäller eller förbudets geografiska omfattning får vara mer långtgående än vad som är försvarligt med hänsyn till faran för människors liv och hälsa. Inför ett eventuellt beslut om föreskrifter måste både förbudets geografiska omfattning och förbudets tidsmässiga giltighet kopplat till den trängsel som kan tänkas uppstå övervägas noggrant. Om påtaglig risk för trängsel endast förekommer under vissa dagar eller vissa tider på dygnet ska föreskriftens förbud endast gälla under dessa tider. Det krävs även att förbudet är nödvändigt för att förhindra spridningen av Covid-19 på så sätt att det finns en koppling mellan förbudet och den eftersträvade effekten.

Skulle sådana förhållanden som föranlett förbudet upphöra bör beslut om att upphäva föreskriften fattas.

Vid framtagandet av föreskrifter bör också såväl barnets bästa som eventuella konsekvenser för folkhälsan beaktas. Alla aktörer bör kontinuerligt genomföra barnrättsliga analyser inför beslut och åtgärder med anledning av covid-19. Analyserna ska utgå från barnets rättigheter i enlighet med Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen) och beskriva vilka konsekvenser en avsedd åtgärd kan få för barnets rättigheter.

Samrådsskyldighet innan beslut

Innan kommunen meddelar föreskrifter måste smittskyddsläkaren i den aktuella regionen och Folkhälsomyndigheten ges tillfälle att yttra sig över kommunens förslag till föreskrifter. Hur själva samrådet ska gå till regleras inte närmare i lagstiftningen. Folkhälsomyndigheten har angett att begäran om yttrande måste komma in till myndigheten minst två dagar innan föreskriften beslutas.

Även då det inte är reglerat i lagstiftningen kan det vara lämpligt och nödvändigt att samråda med flera aktörer innan beslut fattas. Lämpliga aktörer att samråda med beror också på det aktuella förbudets omfattning. Exempel på aktörer att samverka med i någon mån kan vara Polismyndigheten, Länsstyrelsen, grannkommunen och privata aktörer vars intressen kan påverkas i någon mån av det planerade förbudet. Även vid fall där kommunen avser att upphäva föreskrift bör lämpligen samråd ske med i vart fall smittskyddsläkaren och Folkhälsomyndigheten.

Om kungörelse, expediering och ikraftträdande av föreskrifterna

I enlighet med de grundläggande krav som ställs i 8 kap 13 § kommunallagen (2017:725) ska föreskrifterna kungöras genom att det på kommunens anslagstavla tillkännages att protokollet för de beslutade föreskrifterna har justerats. Föreskrifterna ska också finnas tillgängliga för allmänheten på kommunens webbplats och samlade i kommunens författningssamling eller på något annat sätt. Innehållet i samlingen ska framgå av ett register eller någon annan förteckning på webbplatsen.

Beslutet om föreskrifter bör också lämpligen anslås på den aktuella platsen för vilket förbudet gäller samt skickas till Polismyndigheten, den regionala smittskyddsläkaren och Folkhälsomyndigheten (som fått regeringens uppdrag att föra en förteckning över föreskrifter som meddelats med stöd av covid-19-lagen). Det kan även uppstå behov av att spärra av det aktuella förbudsområdet.

Beslutet om föreskrifter måste för att få rättsverkan mot allmänheten offentliggöras i enlighet med vad som framgår ovan. Föreskrifterna börjar enligt den kommunalrättsliga huvudregeln att gälla från det att det finns ett justerat protokoll över beslutet, förutsatt att beslutet inte omfattar ett senare ikraftträdande.

Ett beslut om föreskrifter bör kunna justeras omedelbart varpå tillkännagivande om justeringen på kommunens anslagstavla och tillgängliggörande av föreskriften på kommunens webbplats borde kunna ordnas relativt omgående.

Vid överträdelse av föreskrifterna

Den som bryter mot kommunala föreskrifter som meddelats med stöd av pandemilagen och begränsningsförordningen kan enligt 24 § pandemilagen dömas till penningböter. Bötesbeloppet uppgår enligt Riksåklagarens föreskrifter (1999:178) om ordningsbot för vissa brott, bilaga 26, till 2000 kr.

Att bevaka överträdelser av kommunens meddelade föreskrifter är uteslutande en polisiär uppgift.

Det kan också nämnas att det av allmänna principer följer att myndigheters personal i tjänsteutövning får vidta nödvändiga och trängande åtgärder på en plats som omfattas av ett vistelseförbud. Det gäller t.ex. polis, sjukvård och totalförsvaret.

Behörigt beslutsorgan

Genom bemyndigandet i pandemilagen och begränsningsförordningen regleras inte vilket organ inom kommunen som ska meddela förbuds föreskrifter. Med anledning av detta utgår därför beslutanderätten för denna typ av föreskrifter från kommunfullmäktige. Förbuds föreskrifter av nu aktuellt slag bedöms utgöra sådana frågor av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt för kommunen som enligt 5 kap 1 § kommunallagen faller inom kommunfullmäktiges exklusiva beslutanderätt.

Kommunfullmäktige sammanträder normalt inte under sommarhalvåret. Kommunfullmäktige sista sammanträde innan sommaren sker den 17 juni 2021. Nästa sammanträde sker den 2 september 2021.

Den typ av situationer som kan uppstå under sommarhalvåret och aktualisera behovet av förbuds föreskrifter uppkommer sannolikt med kort varsel, t.ex. utifrån väderförhållanden. Det finns med anledning av detta behov av en snabb handläggning och kortare beslutsprocess för att möjliggöra att syftet med föreskrifterna uppnås. Ett flertal kommuner i Sverige har uppmärksammat samma problematik och delegerat beslutanderätten från kommunfullmäktige.

Genom att begränsa delegationen att meddela förbuds föreskrifter bedöms det möjligt att överlämna beslutanderätten till kommunstyrelsen. Delegationen begränsas tidsmässigt på så sätt att den gäller för en kortare period, från och med den 18 juni till och med den 31 augusti. Kommunstyrelsen ska omedelbart till kommunfullmäktige återrapportera beslut om föreskrifter som fattas med stöd av delegationen.

Det har inte bedömts möjligt att också begränsa kommunstyrelsens delegation geografiskt på annat sätt än vad som redan sker genom bemyndigandet i pandemilagen och begränsningsförordningen. Stadsledningskontoret har biståtts av Teknik- och fastighetsförvaltningen samt Kultur- och fritidsförvaltningen för att på förhand lokalisera sådana platser där påtaglig trängsel kan tänkas uppstå. Utifrån omfattningen av dessa platser och även den risk att påtaglig trängsel likväl kan uppstå på annan plats som inte lokaliserats på förhand bedöms det inte effektivt eller lämpligt att också geografiskt begränsa kommunstyrelsens delegation.

För det fall pandemilagen och begränsningsförordningens giltighet förlängs kan det uppstå behov att se över om delegationen bör kvarstå hos

kommunstyrelsen eller om beslutanderätten bör återgå till kommunfullmäktige.

Juridisk bedömning

Kommunstyrelsen är behörig att fatta beslut i enlighet med kommunstyrelsens reglemente och kommunallagen.

Ekonomisk bedömning

Om kommunstyrelsen beslutar att nyttja delegationen förväntas det medföra kostnader för staden i samband med praktiskt genomförande.

Hållbar utveckling

Ärendet berör flera mål ur målen i agenda 2030. Stadsledningskontoret anser att några centrala mål i arbetet med hanteringen av covid-19 är:

Mål 3: God hälsa och välbefinnande

Delmål: 3.3 Bekämpa smittsamma sjukdomar

Mål 8: Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt

Delmål 8.1 Hållbar ekonomisk tillväxt

Mål 11: Hållbara städer och samhällen

Delmål 11B Implementera strategier för inkludering, resurseffektivt och katastrofriskreducering

Helene Öhrling

Stadsdirektör

Mikael Lagergren

Säkerhetsdirektör